

NEBLAHÉ NÁSLEDKY SOLÁRNÍHO BOOMU

Rauben Bathke ■ Překlad Jan Mittlebach

Přední německý odborný časopis SUN & WIND ENERGY přinesl ve svém červnovém vydání následující článek o situaci v České republice.

Až donedávna byla Česká republika považována za jeden z nejzajímavějších evropských trhů s fotovoltaikou (FV). Důsledky náhlého rozmachu působí tento sektor i dnes – z větší části jsou však negativní. Česká republika přišla s prvními pobídkami pro trh obnovitelných zdrojů energie až v roce 2005. Krátce poté začal trh výrazně posilovat. Zejména v oblasti FV nastal nečekaný boom. Se zavedením atraktivních výkupních cen vyšplhaly instalované kapacity z 66 MW v roce 2008 na 1 953 MW na konci roku loňského. Během této doby se trh v ČR stal jedním z nejlukrativnějších v Evropě. Rychlý nárůst trhu s FV ale vyvolal problémy, které postihly rozvodné sítě, kterými se zabývali i distributoři energie a orgány veřejné moci. V únoru 2010 reagovali politici dočasným zmrazením všech projektů obnovitelných zdrojů energie, aby se zabránilo výpadkům vyvolaným nestabilitou sítě způsobenou nevypočitatelným chováním nových energetických zdrojů. Instalace, které nebyly do této doby uvedeny do provozu, byly pozastaveny – což je i současný stav pro FV a projekty větrných elektráren.

Následky zmrazení projektů

Česká vláda začátkem roku rozhodla, ve snaze zmírnit nečekaný boom, že je třeba přezkoumat podporu solární energie v zemi. Podpora byla omezena na fotovoltaické systémy na střechách s kapacitou do 30 kW. Všechna ostatní zařízení větších rozměrů jsou už nyní bez nároku na finanční podporu. Drasticky byly také sníženy výkupní ceny energie z těchto zdrojů na 0,30 €/kWh. Kromě toho Česká republika uvalila na sluneční energii 26% daň, která bude zpětně vyměřena u všech systémů připojených v letech 2009 a 2010. Ačkoliv jsou hodnoty slunečního záření v ČR ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi poměrně vysoké, trh se rychle zhroutil. „**Je to škoda, trh s FV prakticky skončil v lednu**“, říká Richard Bejlek, generální ředitel české instalační firmy SolarVolt. I když bývalý tarif nebyl úplně zrušen, distribuční společnosti zastavily připojování nových FV a větrníků do svých sítí. Bejlek odhaduje, že během přechodného období do března bylo nově instalováno asi 200 MW a že dalších 100 MW bude následovat v průběhu roku 2011.

Nová „sluneční“ daň vedla ke vzrušeným protestům v oblasti FV. Investoři varovali, že by mohli podat stížnost na neústavnost k Nejvyššímu soudu. V březnu tímžet pohrozila skupina českých senátorů, což znamená, že ve věci budou mít poslední slovo soudy. Revize zmrazení projektů je nyní naplánována na září. Podle Bejleka nemá kolaps trhu se solární energií negativní vliv na ČR jako producenta solárních panelů. Kyocera, Schott Solar a další místní výrobci vyrábějí panely díky nárůstu exportu v téměř nezměněném množství. Schott Solar, největší výrobce solárních panelů v zemi s roční výrobní kapacitou 300 MW, provozuje továrnu ve Valašském Meziříčí. Japonská společnost Kyocera zahájila v roce 2005 výrobu panelů s roční výrobní kapacitou 150 MW v severočeské Kadani. Solartec, který je největším tuzemským výrobcem solárních článků a panelů, provozuje výrobní zařízení s kapacitou 30 MW v Rožnově pod Radhoštěm. To znamená, že dopady krize se většinou projevují jinde. „**Práci hledají především ti, kdo solární techniku montují – pokud už neodešli na Slovensko nebo do Bulharska**“, říká Bejlek.

Sektor bioplynu se dobře rozběhl

Podle České bioplynové asociace (CzBA) stále ještě poměrně slabý český trh se zařízeními na výrobu bioplynu vzrostl do roku 2020 oproti dnešku pětkrát. „**Zájem výrazně vzrostl poté, co se trh s bioplynem v roce 2007 otevřel**“, říká Hajo Schierhold, ředitel prodeje a marketingu společnosti Weltec BioPower. Němečtí experti přes systémy na výrobu bioplynu jsou přesvědčeni, že Česká republika, ještě spolu s Maďarskem a Lotyšskem, patří mezi největší trhy ve východní Evropě. Pět bioplynových stanic je už provozu, dalších dvanáct se v současné době plánuje nebo jsou ve výstavbě. Bioplyn se zatím vesměs používá na výrobu elektrické energie. Většinou se v zařízeních na decentralizovanou výrobu tepla a elektřiny

využívá fermentace zemědělských produktů, jako jsou kukuřice, siláž nebo hnůj. Díky dotacím Ministerstva zemědělství ČR poskytovaným na výstavbu zemědělských bioplynových stanic z evropských strukturálních fondů se bioplyn nyní stává výhodný také pro středně velké zemědělské podniky.

Na základě pobídek bylo od roku 2007 postaveno asi 150 bioplynových stanic. V průměru pokryjí dotace EU až 17,8 mil. Kč (77 000 €) z celkových investic. Kromě toho ČR poskytuje po dobu 20 let pevné výkupní ceny. Ty se pohybují kolem 0,17 €/kWh pro zemědělské a cca 0,14 €/kWh pro průmyslové a komunální bioplynové stanice. Prodej bioplynu distributorům energie ale dosud ziskový není, protože neexistují žádné finanční pobídky od státu. Zmrazení nových projektů obnovitelných zdrojů energie je znát také v oblasti bioplynu. „**Asi 50 % plánovaných projektů v současné době stojí. Bud' chybí propojovací dohoda s provozovateli distribuční soustavy nebo stavební povolení od místních úřadů**“, říká Schierhold ze společnosti Weltec.

Sektor větrné energetiky čelí protestům

Podíl větrné energie na českém trhu s obnovitelnými zdroji energie je stále ještě poměrně malý. Vhodné lokality pro výstavbu větrných elektráren jsou jen v Krušných horách a na jižní Moravě. A co víc, projekty větrných elektráren se často setkávají s odporem na místní úrovni. Nově instalované kapacity dosáhly v loňském roce necelých 23 MW – to je pokles o 45 % ve srovnání s rokem 2009. Na konci loňského roku byl celkový instalovaný výkon větrných elektráren asi 215 MW.

Národní akční plán pro obnovitelné zdroje energie předpokládá roční růst o 50 MW, což teoreticky znamená dostatek příležitostí pro rozvoj větrných elektráren v zemi. Podle současných cílů by měla celková instalovaná kapacita do roku 2020 dosáhnout 743 MW. „**Problém je v tom, že plán sám o sobě nestačí**“, říká Pavla Cinková z České asociace pro větrnou energii (CSVE). Podle ní je v Česku v sektoru větrné energetiky nutné realizovat další institucionální opatření - především zjednodušit proces udělování licencí. „**Od roku 2008 překážky pro získání licence výrazně vzrostly**“, říká Cinková. „**Projekty jsou stále menší a často se týkají pouze jedné nebo dvou turbín**.“ Je také třeba změny postoje na úrovni samosprávy, tvrdí expertka přes větrnou energii. „**Hlavně obce jsou překážkou nových projektů. Vytvářejí takové plány svého dalšího rozvoje, které výstavbu větrných elektráren v dané lokalitě znemožňují**“, vysvětluje Cinková.

Domácí výrobci zatím krizí ohrožení nejsou. Dokladem toho je dceřiná firma německé společnosti Schaaf Industrie AG, který sídlí v Chrudimi a vyrábí věže a další díly pro větrné elektrárny. Dalším důležitým domácím výrobcem je Wikov, výrobce převodovek, a zatím i 2 MW větrných turbín.

Teplé ze Slunce: nejistá budoucnost

V dubnu 2009 zahájila česká vláda program Zelená úsporám. Byl určen na podporu zateplení budov a ekologického vytápění prostřednictvím solárních kolektorů a spalováním biomasy. Prostřednictvím pobídek bylo možné získat až 65 % celkových investic na solární systémy. Díky tomu se výrazně zvýšil zájem majitelů domů a dalších menších investorů. Během první etapy do října 2010 obdrželo Ministerstvo životního prostředí více než 10 000 žádostí o podporu – mnohem více, než se původně čekalo. V důsledku toho byl program pozastaven a v únoru 2011 bylo rozhodnuto, že nebude pokračovat. Odborníci pochybují, že by se v budoucnu mohl opakovat v původní podobě.

Právě tato absence jasných plánování na politické úrovni je v ČR často kritizována. Poměrně rozšířený je názor, že nedostatek politické vůle v oblasti obnovitelných zdrojů energie je způsoben úzkými vazbami mezi politickým vedením a distributory energie. „**Bohužel, politická vůle k podpoře obnovitelných zdrojů energie v současné době chybí. Současná vláda dělí své zájmy napůl mezi uhelnou a jadernou lobby**“, tvrdí Richard Bejlek ze společnosti SolarVolt. „**Než budeme moci pokračovat v rozvoji obnovitelných zdrojů energie, budeme muset nejdříve ve volbách vybrat nové politiky**“, dodává Bejlek. ■

